

6. Єфіменко С.М. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів технологій / С.М. Єфіменко // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер.: Педагогічна. – 2011. – №17. – С.150-152.
7. Коробченко А.А. Проблеми особистісно-орієнтованого навчання у вищих навчальних закладах / А.А. Коробченко // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – №4. – Бердянськ: БДПУ, 2005. – 210 с.
8. Кушнарєнко Н.І. Особистісно-орієнтоване навчання як умова успішного розвитку та саморозвитку особистості студента [електронний ресурс]: форум педагогічних ідей «Урок» – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/35234/. – Назва з екрану.
9. Особистісно орієнтований підхід як педагогічна умова формування педагогічної креативності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. – Режим доступу до журн.: <http://ua.textreferat.com/referat-12395-1.html>. – Назва з екрану.
10. Ткачук С.І. Актуальні проблеми професійної підготовки вчителя трудового навчання у вищих педагогічних навчальних закладах [Електронний ресурс] / С.І. Ткачук, С.І. Коберник // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 108.2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VchdpuP_2013_2_108_19.pdf. – Назва з екрану.
11. Якиманська І.С. Особистісно-орієнтоване навчання в сучасній школі / І.С. Якиманська. – К.: Вересень, 1996. – 96 с.

Е.И. ШУРИН. ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД КАК ВАЖНОЕ УСЛОВИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГИИ

Резюме. Рассмотрены отдельные аспекты профессиональной подготовки учителей в контексте значимости личностно ориентированного подхода в обеспечении эффективности учебного процесса. В частности, основное внимание уделено личностно ориентированному подходу в профессиональной подготовке будущих учителей технологий.

Ключевые слова: личностно ориентированный подход, профессиональная подготовка будущих учителей технологий, личностно ориентированное образование, педагогическая деятельность.

O.I. SHURYN. PERSONALITY ORIENTED APPROACH AS AN ESSENTIAL CONDITION FOR THE EFFICIENCY OF TRAINING FUTURE TEACHERS OF TECHNOLOGY

The summary. Explores some aspects of teacher training in the context of the importance of personality oriented approach in providing the educational process. Specifically, the main focus is on personality oriented approach in the training of future teachers of technology.

Key words: personality oriented approach, training future teachers of technology, personality-oriented education, teaching activities.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф., дійсний член АПСН С.В. Лісова.

Одержано редакцією 11.01.2016 р.

УДК: 378. 147. 091. 33

М.В. ІВАЩЕНКО, Т.Б. БИКОВА

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАСОБАМИ ВЕБ-ТЕХНОЛОГІЙ

Резюме. У статті розглянуто особливості підвищення ІКТ-компетентності майбутніх учителів до застосування Web-технологій у професійній діяльності. Акцентована увага на проблемі створення інформаційного освітнього середовища, використання Інтернет-ресурсів, вебінарів, форумів, електронних портфоліо у майбутній професійній діяльності у процесі вивчення дисциплін «Нові інформаційні технології та ТЗН», «Інформаційно-комунікаційні технології в початковій освіті», «Інформаційні технології в спеціальності».

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, інформаційний освітній простір, Інтернет-ресурси, вебінари, електронне портфоліо.

Постановка проблеми. Однією з головних ознак становлення сучасної цивілізації є пріоритетність інтелекту та виведення наукових знань на рівень базису існування та розвитку людства. В умовах розвитку інформаційного суспільства провідним напрямом реформування і модернізації системи вищої освіти є широке використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті. Основоположними документами, які регламентують відповідні процеси є Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства (2000 р.), Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» (2000 р.), Закони України «Про концепцію Національної програми інформатизації» (1998 р. зі змінами у 2006, 2011, 2013 рр.), «Про Національну програму

© М.В. Іващенко, Т.Б. Бикова, 2016

інформатизації» (1998 р. зі змінами у 2002, 2010, 2014 рр.), «Про затвердження Державної програми Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки» (2005 р.), «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (2007 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.); Національна програма «Відкритий світ» (2011 р.), Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів ІКТ «Сто відсотків» (2011 р.), Указ Президента України від 30.09.2010 р. №926, «2011 рік - Рік освіти та інформаційного суспільства в Україні», Форум міністрів освіти європейських країн «Школа XXI століття: Київські ініціативи» (Київ, 22-23.09.2011 р.), одним з основних напрямів євроінтеграції середньої освіти визнано напрям «ІКТ - освіта без кордонів», Проект «1 учень – 1 комп'ютер» (2011 р.), накази МОН, молоді та спорту України від 01.04.2011 р. №302 «Про заходи щодо впровадження електронного навчального контенту» та «Про впровадження пілотного проекту «Learnin - SMART навчання» (№ 812 від 12.07.2012 р.), «Про затвердження «Положення про електронні освітні ресурси» (від 01.10.2012 №1060), наказ МОН «Про проведення дослідно-експериментальної роботи за темою «Хмарні сервіси в освіті» на базі загальноосвітніх навчальних закладів України» (від 21.05.2014 № 629), Наказ МОН від 12.01.2016 №9 «Про систематизацію досвіду використання електронних освітніх ресурсів», Наказ МОН України (№466 від 25.04.2013 р.) «Положення про дистанційне навчання», Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (2013 р.), програма Європейського Союзу «Горизонт 2020» (2014 р.).

Таким чином, особливого значення набуває підвищення рівня комп'ютерної грамотності, інформаційної компетентності, інформаційної культури, готовності освітянина до системного застосування засобів ІКТ у педагогічній діяльності, який відображається не тільки на результатах їх навчальної діяльності, а й на формуванні їх світогляду, життєвого шляху.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження наукових праць дозволяє стверджувати, що професійна підготовка вчителя вивчалася за такими основними напрямками: психолого-педагогічні аспекти розвитку особистості вчителя (В. Євдокимов, М. Євтух, І. Зязюн, І. Підласий, І. Прокопенко, С. Сисоєва, та інші); формування готовності до реалізації окремих функцій педагогічної діяльності (Ю. Богданова, О. Глузман, С. Гончаренко, Л. Кандибович, Л. Кондрашова, В. Сластьонін та інші). Виявлено, що нові пріоритети освітньої політики потребують актуалізації діяльнісного характеру педагогічної освіти, зокрема створення оптимальних умов для особистісно-професійного становлення майбутніх фахівців як технічно й технологічно освічених особистостей, які спрямовані на активну життєдіяльність в умовах інформаційного суспільства, здатні орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією для виявлення та ефективного розв'язання проблем у реальному педагогічному процесі.

Аналіз педагогічної літератури (В. Биков, М. Жалдак, А. Єршов, І. Завадський, Ю. Дорошенко, Р. Гуревич, Н. Морзе, С. Полат, Ю. Рамський, О. Співаковський та інших) свідчить, що ІКТ як широко вживаний термін включає в себе всі технології, що використовуються для спілкування та роботи з інформаційними ресурсами і визначаються як сукупність принципово нових засобів і методів опрацювання даних, що забезпечують цілеспрямоване створення, передавання, зберігання і подання інформаційних продуктів з найменшими витратами.

Вагомим значенням у процесі професійної підготовки є формування у студентів знань та вмінь щодо пошуку, систематизації, класифікації та подання інформації (застосування інформаційного пошуку, інтелектуального аналізу даних, експертних систем, створення баз даних та інформаційних моделей тощо). До інформації висувається низка вимог, а саме: стислість, зрозумілість, достовірність, повнота та своєчасність. Відсутність будь-якої із названих властивостей призводить до некорисності або навіть шкідливості отриманої інформації. Так, для прийняття педагогічних рішень, інформація повинна бути повною, тому що зайва (надлишкова) інформація відволікає увагу і заважає швидко та вчасно знайти правильне рішення і, навіть, може призвести до неправильних висновків і прийняття, на їх основі, некоректних рішень. Неповнота інформації призводить до неправильних висновків, або до їх невчасності, оскільки доведеться втрачати час на уточнення інформації.

Отже, майбутні вчителі зобов'язані знаходити необхідну інформацію; організувати аналіз, синтез та узагальнення інформації; висувати обґрунтовані гіпотези; проводити експеримент; робити аргументовані висновки; прогнозувати наслідки; вибирати оптимальне рішення за допомогою засобів ІКТ.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати особливості підвищення ІКТ-компетентності майбутніх учителів до ефективного застосування WEB-технологій у майбутній професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Безперечно, впровадження ІКТ в навчально-виховний процес призвело до розвитку нової електронної педагогіки, дослідження проблем якої мають свої особливості та акценти, пов'язані з можливістю ефективно вести пошук інформації, користуватися інформаційно-пошуковими серверами, електронними виданнями, оперативно отримувати та поширювати необхідну інформацію, обмінюватися досвідом в методиці викладання, використанні інноваційних технологій (чати, блоги, вебінари, електронні дошки тощо) [4].

Важливу роль у підвищенні теоретичного рівня майбутніх педагогів та вдосконалення їх інформаційної компетентності відіграють вебінари (різновид веб-конференції, яка проходить у режимі реального часу). Зв'язок між учасниками вебінару підтримують за допомогою спеціального програмного забезпечення або веб-сервісу (WizIQ, BigBlueButton, Videoletі тощо). Вебінар – технологія, яка дозволяє відтворити в онлайн-режимі такі форми навчання, як семінарські і лабораторні роботи, лекцій із застосуванням засобів аудіо, відео, презентацій, електронної дошки, чату. За їх допомогою створюється віртуальна «аудиторія», що об'єднує всіх учасників вебінару.

Веб-квест (Берни Додж, Том Марч, 1995 р.) визначають як метод організації проектної діяльності з використанням інтернет-ресурсів. Особливістю освітніх веб-квестів є те, що всю інформацію щодо досліджуваної проблеми студенти знаходять в мережі Інтернет самостійно. Знайдену інформацію вони презентують у вигляді веб-сторінок і веб-сайтів (education.weebly.com, sites.google.com, webnode.com.ua, jimdo.com, wix.com, webs.com, yola.com, schoolrack.com, smore.com тощо). Створення веб-квесту здійснюється за певними етапами: введення (призначено для зародження інтересу студентів); завдання (описує кінцевий продукт діяльності); процес (за наведеним списком веб-сайтів описуються покрокові дії студентів); оцінка (у цій частині наводяться критерії оцінювання роботи студентів); висновок (підведення підсумків роботи над проблемою). Тому, організація дослідної роботи за допомогою мережевих ресурсів є ефективним методом опанування Інтернетом в освітніх цілях [1].

Одним із напрямів оновлення системи освіти є побудова учнівських, студентських і педагогічних спільнот на базі мережевих серверів Веб 2.0 (Тім О'Рейлі, 2005 р.). Зазначимо, що існує кілька сучасних перспективних веб-технологій, використання яких дає змогу педагогами вирішувати найрізноманітніші освітні завдання. Однією з таких технологій залишається Веб 2.0 (Web 2.0) – друге покоління мережних сервісів, що останнім часом стали основою розвитку мережі Інтернет. Вони включають соціальні пошукові системи, засоби для збереження закладок (он-лайн засоби для збереження посилань на веб-сторінки), соціальні сервіси збереження мультимедійних ресурсів (сервіси мережі Інтернет, які дозволяють безкоштовно зберігати, класифікувати, обмінюватися цифровими фотографіями), мережеві щоденники (блоги); карти знань тощо. Продовженням технології є створення семантичної павутини Web 3.0 (Джейсон Калаканис, 2007 р.) [3].

Практика застосування технологій Веб 2.0 свідчить про можливість їх застосування в педагогічній діяльності, а саме:

1. Використання відкритих, безкоштовних і вільних електронних ресурсів. В результаті поширення соціальних сервісів в мережевому доступі знаходиться величезна кількість матеріалів, які можуть бути використані в навчальних цілях. Учасники мережених спільноти можуть обмінюватися своїми колекціями інформаційних ресурсів.
2. Самостійне створення мережевого навчального змісту. Нові сервіси соціального забезпечення радикально спростили процес створення матеріалів і публікації їх в мережі. Тепер кожен користувач може не тільки отримати доступ до цифрових колекцій, але й взяти участь у формуванні власного мережевого контенту.
3. Освоєння інформаційних концепцій, знань і навичок. Сучасні інформаційні програми відкривають принципово нові можливості для діяльності, в яку надзвичайно легко залучаються люди, що не володіють ніякими спеціальними знаннями в галузі ІКТ.
4. Мережа Інтернет відкриває нові можливості для участі у фахових наукових спільнотах, що розширюють не тільки наші розумові здібності, а й поле для спільної діяльності та співробітництва з іншими людьми [5].

Особливий інтерес викликають карти знань або ментальні карти (mindmeister.com, bubbl.us тощо). Це ефективний інструмент структурування і аналізу інформації, що дозволяє прискорити процес вивчення матеріалів, підвищити ступінь запам'ятовування інформації, прискорити розробку особистих і колективних проектів. В основу концепції ментальних карт покладено уявлення про принципи роботи людського мозку: асоціативне мислення, візуалізація уявлених образів, їх цілісне сприйняття. Для стимулювання асоціативного мислення застосовуються особливі, зручні для мозку, радіантні діаграми (ментальні карти), представлені у вигляді дерева ідей. Важливою особливістю ментальних карт є їх насиченість візуальними образами і ефектами, які реалізують асоціативність і ієрархічність мислення [2].

Враховуючи динаміку розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, підкреслимо актуальність створення електронних портфоліо (e-portfolio), які можуть зберігати, модифікувати та експортувати інформацію різних форматів (Sway, Wikispase, Mahara, Mahoodle). Вивчення сайтів, присвячених темі електронного портфоліо засвідчує, що електронне портфоліо педагога – це форма Інтернет-підтримки навчальної діяльності, що включає в себе опис і вказівки до ряду практичних робіт, методичні матеріали та рекомендації, які забезпечують виконання запропонованих у роботах завдань, матеріали для атестації та самоатестації, дослідницькі та творчі роботи. Крім того, електронне портфоліо є інноваційною формою оцінювання навчальних досягнень, яка допомагає підтримувати і стимулювати навчальну мотивацію студентів, заохочувати їх активність і самостійність, розширювати можливості навчання та самонавчання, розвивати навички рефлексивної та оціночної діяльності студентів, формувати вміння вчитися – визначати цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність.

Створення та використання електронного портфоліо дозволяє педагогу не тільки здійснювати освітню діяльність, а й аналізувати, узагальнити і систематизувати результати своєї роботи, об'єктивно оцінити свої можливості та спланувати дії щодо досягнення більш високих результатів у педагогічній діяльності.

На сьогодні створена достатня кількість освітніх веб-порталів, на яких можна ознайомитися з інноваційними розробками, розмістити свої навчальні матеріали, створивши власний сайт (блог), що є сучасним і доступним засобом представлення інформації.

У зв'язку з цим, у навчально-виховний процес Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка було запроваджено вивчення дисциплін «Нові інформаційні технології та ТЗН», «Інформаційно-комунікаційні технології в початковій освіті», «Інформаційні технології в спеціальності». Специфіка викладання зазначених дисциплін враховує нормативно-правову базу щодо впровадження ІКТ в освітньо-виховний процес та за логікою змісту відповідає методичним рекомендаціям з курсу «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» [4].

У процесі опанування студентами навчального матеріалу курсів, у самоосвітній діяльності активно використовуються елементи технології дистанційного навчання, які вимагають створення єдиного інформаційного освітнього середовища. Це середовище поєднує широкий вибір навчального програмного забезпечення та мережних технологій, у тому числі електронну пошту, хмарні технології, форуми, блоги, вебінари, вікі-сайти, дистанційні курси, медіатеки та інші навчальні інструменти, які базуються на використанні веб-технологій. Відповідна форма організації освітньої діяльності дозволяє розширити знання студентів щодо теорії та практики організації та управління процесом дистанційного навчання, можливості використання ІКТ у процесі розроблення, організації, впровадження та педагогічного (тьюторського) супроводу дистанційного навчання [6].

Практика вивчення дисциплін «Нові інформаційні технології та ТЗН», «Інформаційно-комунікаційні технології в початковій освіті», «Інформаційні технології в спеціальності» з врахуванням можливостей використання елементів технології дистанційного навчання, електронного портфоліо, технологій Mashup, інтерактивних мультимедіа презентацій (Prezi) та створених засобами скрайбінгу доводить значне підвищення рівня інформаційної культури студентів, їх готовності щодо використання засобів ІКТ у професійній діяльності. Результативність процесу навчання відображається в значній кількості розроблених студентами власних блогів методичного супроводу курсів за професійним спрямуванням, які доцільні до використання під час проходження педагогічних практик та у майбутній професійній діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вивчення переваг та можливостей впровадження ІКТ в сучасній Smart-освіті, відпрацювання навичок створення інформаційних освітніх продуктів та розроблення сучасних електронних ресурсів на основі зазначених технологій, узагальнення досвіду їх використання забезпечує виведення освітніх процесів у сучасних навчальних закладах на принципово інший рівень, що дозволяє підвищити значимість активного, самостійного, творчого навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іващенко М.В. Організація і управління у сфері дистанційного навчання: методичні рекомендації з курсу "Дистанційна освіта в навчальному процесі" / М.В. Іващенко. – Суми: СВС Панасенко І.М., 2014. – 55 с.
2. Карты ума. MindManager / авт.-сост. В.И. Копыл. – Минск: Харвест: 2007. – 64 с.
3. Методика навчання технологій Веб 2.0 майбутніх учителів інформатики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / О.В. Ігнатенко; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2014. – 23 с.
4. Методичні рекомендації з курсу «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» / Андрій Іванович Прокопенко, Тетяна Олексіївна Олійник, Світлана Олексіївна Доценко, Микола Володимирович Іващенко. – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2009. – 34 с.
5. Патаракін Є.Д. Створення учнівських, студентських і викладацьких спільнот на базі мережевих сервісів Веб 2.0 / Є.Д. Патаракін. – К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджменту освіти в Україні», 2007. – 88 с.
6. Peculiarities of training university students for professional work in gaining knowledge in economics Social Educational Project of Improving Knowledge in Economics / Mykola Ivashchenko, Tatyana Bykova // Journal LrAssociation 1901 "SEPIKE" / Ausgabe 10. – Osthofen, Deutschland; Poitiers, France; Los Angeles, USA . – P.23-27. – 188p

Н.В. ИВАЩЕНКО, Т.Б. БЫКОВА. ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ИКТ-КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ СРЕДСТВАМИ ВЕБ-ТЕХНОЛОГИЙ

Резюме. В статье рассмотрены особенности повышения ИКТ компетентности будущих учителей к применению Web-технологий в профессиональной деятельности. Акцентировано внимание на проблеме создания информационной образовательной среды, использование Интернет-ресурсов, вебинаров, форумов, электронных портфоліо в будущей профессиональной деятельности при изучении дисциплин «Новые информационные технологии и ТСО», «Информационно-коммуникационные технологии в начальном образовании», «Информационные технологии в специальности».

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, информационное образовательное пространство, Интернет-ресурсы, вебинары, электронное портфоліо.

M.V. IVASHCHENKO, T.B. BYKOVA. ESPECIALLY AN IMPROVING THE LEVEL OF INFORMATION TECHNOLOGIES COMPETENCE PEDAGOGICAL STUDENTS BY MEANS OF WEB TECHNOLOGIES

The summary. The article deals with the features of improving intending teachers IT competency to using Web technologies in their professional activity. The attention is given to the problem of forming informational educational environment, using Internet resources, webinars, forums, electronic portfolios in an intending professional activity in the studing disciplines "New information technologies and TMS", "IT technologies in primary education", "Information technologies in the specialty".

Key words: IT technologies, informational educational environment, Internet resources, webinars, electronic portfolio.

**Рекомендовано до друку.
Канд. пед. наук, проф. М.С. Янцур.**

Одержано редакцією 10.02.2016 р.